

нестача спілкування з близькими людьми, невміння налагоджувати дружні контакти й підтримувати позитивну атмосферу в колективі.

ВИСНОВОК. Технологічне забезпечення профілактики сімейної депривації вихованців інтернатних закладів спортивного профілю є успішним і сприяє успішності профілактики сімейної депривації вихованців інтернатних закладів спортивного профілю.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ полягають у розробці таких питань, як: соціально-виховна робота тренера в інтернатних закладах спортивного профілю; професійна підготовка педагогів інтернатних закладів спортивного профілю до здійснення соціально-педагогічної діяльності; підготовка вихованців інтернатних закладів спортивного профілю до сімейного життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Красницкая О. В. Определение состояния семейной депривации воспитанников интернатных учреждений спортивного профиля / О. В. Красницкая // Педагогика и психология в контексте современных исследований проблем развития личности : сб. материалов 5-й междунар. науч.-практ. конф. (Махачкала, 23 июня 2014 г.) / НИЦ «Апробация». – Махачкала : ООО «Апробация», 2014. – С. 69–71.

2. Красницкая О. В. Показники сімейної депривації вихованців інтернатних закладів спортивного профілю / О. В. Красницкая // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка – Чернігів, 2014. – Вип. 115. – Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – С. 114–119.

Крик Т.М., Матвієнко М.І.

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті освітлено погляди авторів на використання новітніх форм та методів в організації рухової діяльності школярів.

Ключові слова: фізична рекреація, заняття фізичними вправами, спортивно-педагогічні вимоги, фізичне виховання, техніка виконання.

Крик Т.М., Матвієнко М.І. Инновационные формы организации спортивно-массовой работы и физической рекреации учащихся общеобразовательных учебных заведений. В статье освещены взгляды авторов на использование новых форм и методов в организации двигательной деятельности школьников.

Ключевые слова: физическая рекреация, занятия физическими упражнениями, спортивно-педагогические требования, физическое воспитание, техника выполнения.

Kreek T.M., Matvienko M.I Innovative forms of sports activities and physical recreation of students of secondary schools. The aim of the study was lighting innovative forms of mass sports and physical recreation of students of secondary schools. The main objectives of the study: 1. To analyze the pedagogical literature, literature on physical training and information on the Internet about innovative forms and methods of mass sports work. 2. Submit to discuss and empirically chosen the tested forms and methods of activation of motor activity of students. Subject to review of the study are the forms, methods and means to organize sports activities; analysis of the features of traditional and alternative types of competitive activities, lighting the positive use of new forms of work with students of secondary schools. The article provides information on options for applying changes to the traditional training process of school children to enhance their target, targeted and planned motor activity; describes the features of the use of proven systems of exercise relative ages of those involved and the conditions of possible practical use of such sports and competitive systems. In the article describes opinion of the author's about a new forms and methods of the organization of motor activity of schoolchildren. According to the results of pedagogical observation and testing indicators of the physical condition of children of innovative implementations allow processes to enrich the experience of participation in various types of motor activity those involved; increase the level of motivation for physical exercise; provide the dynamics of physical fitness according to age norm, and in some indicators (development of dexterity) there is a positive good results.

Key words: physical recreation, physical exercise, sports and pedagogical requirements, physical education, technology implementation.

Вступ. Автори науково-педагогічної літератури вважають, що інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття [2, с. 11]. В сенсі такого структурного бачення умов актуалізації інноваційних педагогічних технологій слід виділити в системному елементі "глобальних проблем" проблему недостатньої рухової діяльності дітей та молоді, зміну якісних та кількісних мотиваційних характеристик до занять спортом; проблему загального зниження показників фізичної підготовленості школярів та, як наслідок, низького рівня їх здоров'я. В частині поглядів на загальні зміни в суспільстві та співвіднесення до таких змін форм та методів фізичного виховання, виникає актуальність інтеграції нових знань та адаптації їх до нових форм соціального буття [3, с.11]. Реалізація таких інтеграційних процесів обґрунтовує зміст творчої педагогічної діяльності у фізичному вихованні, яка, в свою чергу, є невід'ємним компонентом інноваційної. Як зазначає І.М. Дичківська: «Інноваційна педагогічна діяльність – заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики» [1, с. 76]. Погляди на нові форми, методи та засоби в організації спортивно-масової

роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, активізації мотивованої, цілеспрямованої та планової рухової діяльності дітей є предметом розгляду нашого дослідження.

Робота виконана відповідно до плану НДР Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Метою дослідження було освітлення інноваційних форм організації спортивно-масової роботи та фізичної рекреації учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Основні завдання дослідження: Провести аналіз педагогічної літератури, літератури з фізичної культури та інформації з мережі Інтернет щодо інноваційних форм та методів організації спортивно-масової роботи. Представити до обговорення підібрані та емпірично опробовані форми та методи активізації рухової діяльності школярів.

Результати дослідження. У науково-педагогічній літературі широко представлені рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу з фізичної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів з використанням форм, засобів та методів ігрової та змагальної рухової діяльності. Теорія та методика навчання рухливих і спортивних ігор виступала предметом вивчення та розвитку великої кількості авторів педагогічної літератури різних часових епох. Розвиток науки в цьому напрямі в епоху СРСР збагатили : А.Г. Айриянц, А.А. Баскаков, Л.В. Билєєва, Л. Горский, М.А. Годик, Д.Д. Донский, Ю.Д. Желєзняк, В.І. Зедгінідзе, В.М. Заціорський, Є.В. Івахін, Ю.Н. Клєщєв, Г.С. Ласін, Л.П. Матвєєв, С.В. Маліновський, Р.Є. Мотиланська, Ю.В. Семашко, Ю.В. Портних, Д.П. Рибакєв, Є.Р. Яхєнтов та інші. Аналіз літературних джерел сучасного періоду в контексті вивчення теоретичних і методичних аспектів спортивних та рухливих ігор дозволяють здійснювати ґрунтовні роботи авторів : Т.С. Бєндар, А.І. Дубинчука, В.Я. Махова, Р.М. Мішарєвського, О.В. Тимошенка, Є. Столітенка та інших. Будь-яка активність у діяльності людини обумовлена цілою низкою психологічних компонентів, в яких ціле утворюючі елементи інтересу, потреби в діяльності, зародження системи мотивів виступають чинниками умов успішності. Фахівці вважають, що підвищення інтересу та створення умов для виникнення мотивів до діяльності ефективно здійснювати засобом використання ігрових та змагальних методик. Особливо це актуально в організації навчальної діяльності дітей. В.Я. Махов наголошує, що «ігри для дітей – це їхнє безпосереднє життя, а дорослі за допомогою ігор формують їхній характер» [5, с. 6]. О.В. Тимошенко і Р.М. Мішарєвський називають гру – «структурною моделлю поведінки дитини, за допомогою якої вона пізнає навколишнє середовище і готується до активного його перетворення» [7, с. 5].

Джерела та умови виникнення ігор різноманітні. Вони формуються на основі народних звичаїв і традицій; трансформуються з умов трудової діяльності; військового або історичного досвіду людства. Адже, як зазначають автори : «З давніх років гра заповнює дозвілля, виховує та задовольняє потреби в спілкуванні й отриманні нової інформації, сприяє фізичному вдосконаленню людини» [7, с. 5]. Ігри як самі можуть підпадати під інноваційні зміни так, власне, і вносити зміни та ставати інноваційними засобами в діяльності людини. В літературних джерелах та засобах масової інформації досить широко описано такі процеси. Так в Уельсі декілька століть практикують такі змагання, в яких учасники по черзі наносять удари один одному по ногам. Такі традиційні етнічні змагання не мають ніякого відношення до тайського боксу і влаштовуються автономно. У Фінляндії проводяться змагання, в якому учасники долають відстань переносючи жінок. Також ця країна відома як організатор чемпіонатів світу з сауни. В Англії описано змагання з забігів за головою сиру, яка котиться з пагорбу. Шотландські лісоруби влаштовують змагання з метання стовбурів дерев. В Австрії та Германії організуються змагання на перетягування кільця пальцями рук. На Алясці існує традиційне змагання з перетягування, в якому суперники скріплюють вуха мотузками, що й є предметом перетягування. Існують описи етнічних змагань слов'янських народів та традиційних ярмаркових змагань під час масляної неділі. Основною відмінністю спортивних змагань є принцип змагальної діяльності, яка не повинна шкодити здоров'ю учасників. У рамках такої позиції створюються правила видів спорту, передбачаються захисні засоби для спортсменів. Але ці процеси теж підлягають видозмінам : одні види спорту трансформуються в інші, об'єднуються, або виокремлюються.

Описані змагання спринтерських забігів жінок на високих каблучках, або захоплення спортсменами альтернативними іграми. Для прикладу, на сучасному етапі створено такі види спорту як підводний хокей та дайверське регбі; об'єднання правил футболу і великого тенісу призвело до створення офіційних змагань з футнєту. Відбуваються інноваційні зміни і в системах єдиноборств. Так почергове використання шахового протистояння з боксерським поєдинком трансформувалося в такий вид спорту як шахбокс. Аналіз теоретичних і методичних положень, досвід використання нетрадиційних форм організації оздоровчо-спортивних засобів та методів їх реалізації дозволив нам розробити систему тренувального процесу, яка б могла виконувати завдання як рекреаційного характеру так і характеру підготовки (фізичних кондицій, координаційних та технічних характеристик рухових проявів) до занять такими видами спорту як бокс, кікбоксінг та ін. [3, с. 393].

Розроблений як комплекси вправ, які поєднують комплекси «Степ-аєробіки» з вправами спеціальної фізичної підготовки боксерів, або кікбоксєрів, «Степ-бокс» був впроваджений в гуртково-секційну роботу з учнями середньої спеціалізованої школи №91 м. Києва. Методики використання засобів «Степ-боксу» передбачають особливості вікових характеристик розвитку фізичних якостей, рухових умінь та навичок, фізичного стану та мотиваційних установок школярів. Наприклад, для учнів 1 – 3 класів під ритм музичного супроводу пропонується заходити на гімнастичну лаву та сходити з неї виконуючи різкі ударні рухи руками. Обсяг такого навантаження розраховується за реакцією ЧСС організмів дітей. 140-150 ударів за хвилину – це достатня характеристика ЧСС для підтримання тренувального режиму та збереження позитивних емоцій молодших школярів. Використання ігрового та змагального методів з підбором фізичних вправ ударного характеру в естафетах та рухливих іграх посилюють інтерес учнів «молодшої школи» до занять та зміцнюють мотивацію у вивченні ударної техніки та захисних дій. Удари пропонується відпрацьовувати по надувним кулькам, легким боксерським «снарядам» та по м'ячам. У зміні інтенсивності фізичного навантаження допомагає методичне планування підбору музичного супроводу, з етапним чергуванням ритмічно-темпової музики та заспокійливо-мелодичної. Для учнів 4 – 6 класів пропонуються швидкісне виконання простих рухових дій, які можуть бути віднесені до відповідних вправ спеціальної технічної підготовки боксерів та кікбоксєрів. Через ігровий та змагальний метод, за період 5 – 6 секунд учні вдосконалюють елементарні та комплексні форми швидкісних здібностей та опановують техніку рухів спортсменів ударних єдиноборств. Для учнів 6 – 8 класів пропонуються комплекси фізичних вправ з використанням колового методу. Це дає можливість збагатити досвід

школярів щодо використання засобів фізичної культури та диференційовано зосередитись на розвиток тієї або іншої якості або рухової навички в процесі станційної роботи [3, с. 394].

В систему «Степ-бокс» впроваджено позашкільні тренувальні виїзди. Діти сумісно з батьками включаються в тренувальний процес в природному середовищі (паркова зона, ліс та ін.). Високий рівень інтересу проявляється в учнів і їх батьків до організації тренувального процесу у туристичних походах. Для прикладу, у двох, трьох денних походах водного туризму (подорож на байдарках) впроваджувались комплекси системи вправ «Степ-боксу». Це відволікало дітей від незвичності побутових проблем туристичного походу, додавало заряд енергії та емоційної збудженості. Такий же позитивний ефект спостерігався і під час організації тренувальних процесів в гірських туристичних походах. У тренувальний процес «Степ-боксу» здійснена спроба включити навчальний процес з гри в шахи для об'єднання інноваційних напрямів організації творчої, розумової та рухової активності учнів. За спостереженнями в часовому періоді півроку об'єднані заняття «Степ-боксу» та навчання гри в шахи у великій мірі збільшив активність та мотиваційні характеристики до тренувальних занять школярів. Результати педагогічних спостережень та дослідження результатів організації тренувальних процесів «Степ-бокс», «Шахбокс» нами планується освітити у наступних публікаціях.

ВИСНОВКИ. Як зазначає І.М. Дичківська: «Провідною формою і важливою складовою інноваційної педагогічної діяльності є експеримент, результати якого збагачують новими знаннями про навчально-виховний процес, дають змогу переконатися на підставі педагогічної практики в ефективності нових ідей і технологій.» [1, с. 77]. Таким чином, з огляду на погляди науковців щодо інноваційної педагогічної діяльності, нами емпірично перевірено та впроваджено в організацію спортивно-масової роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів нові форми, методи та засоби. Вони передбачають синтез та трансформацію змагальної ігрової діяльності школярів з джерел досвіду спортивної підготовки єдиноборств, туризму, гімнастики, аеробіки, шахів та різноманітних рухливих ігор.

За результатами педагогічного спостереження та тестування показників фізичного стану дітей процеси інноваційних впроваджень дозволяють збагатити досвід участі в різних видах рухової діяльності тих хто займається; збільшують рівень мотивації до занять фізичними вправами; забезпечують динаміку фізичної підготовленості у відповідності до вікової норми, а в деяких показниках (розвиток спритності) спостерігається позитивно вищі результати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум : [навчальний посібник] / І.М. Дичківська. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 448 с.
2. Євтух М.Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень : [монографія] / М.Б. Євтух, Е.В. Лузик, Л.М. Дибкова. – К. : КНЕУ, 2010. – 248, [8] с.
3. Крик Т.М. «Степ-бокс» як система вправ фізичної рекреації учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Т.М. Крик і М.І. Матвієнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 16. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт/» збірник наукових праць / За ред. Г.М. Арзютова. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – Вип. 3К (44). – С. 392 – 395.
4. Lubysheva L.I. Teoretiko-metodologicheskoe obosnovanie fizicheskogo vospitaniya studentov / L.I.Lubysheva, G.M.Gruznyh // Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury. – 1991. – № 6. – S. 9-12.
5. Makhov V.Ya. Teoriya i metodyka navchannya rukhlyvykh i sportyvnykh ihor : [navchal'no-metodychnyy posibnyk]. – K. : IZMN, 1996. – 160 s.
6. Stoljarov V.I. Aktual'nye problemy istorii i filosofsko-sociologicheskoy teorii fizicheskoy kul'tury i sporta / V.I.Stoljarov. – M.: GCOLIFK, 1984. – 103 s.
7. Tymoshenko O.V. Osnovy teorii ta metodyky vykladannya sportyvnykh i rukhlyvykh ihor : [navchal'no-metodychnyy posibnyk] / O.V. Tymoshenko, R.M. Misharovs'kyu, V.Ya. Makhov. – K., 2003. – 213 s.

УДК 615.825

Кубрак Р.М.

Відкритий Міжнародний університет розвитку людини "Україна" (Київ)

РОЛЬ ІППОТЕРАПІЇ В ОПТИМІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ, ХВОРИХ НА ДИТЯЧИЙ ЦЕРЕБРАЛЬНИЙ ПАРАЛІЧ

В статті розглядається функціонування кардіореспіраторної системи у дітей з дитячим церебральним паралічем та значення іпотерапії в її оптимізації. Показано взаємозалежність серцево-судинної і дихальної систем та їх роль у житті при даній неврологічній патології, визначено вплив та ефективність застосування запропонованої програми.

Ключові слова: кардіореспіраторна система, дихальні вправи, дитячий церебральний параліч, іпотерапія.

Кубрак Р.М. Роль иппотерапии в оптимизации функциональной активности кардиореспираторной системы у детей с детским церебральным параличом. В статье рассматривается функционирование кардиореспираторной системы у детей с детским церебральным параличом и значение иппотерапии в её оптимизации. Показано взаимозависимость сердечно-сосудистой и дыхательной систем и их роль при данной неврологической патологии, определено влияние и эффективность применения предложенной программы.

Ключевые слова: кардиореспираторная система, дыхательные упражнения, детский церебральный паралич, иппотерапия.

Kubrak R.M. The Role of Hippotherapy in Optimizing the Cardiorespiratory System for Children with Cerebral Palsy.